Kadernota

2027 – 2030

Leidschendam-Voorburg

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting 3
Financiële samenvatting 5
Financieel meerjarenperspectief 7
Toelichting programma's 9
Bestuur en ondersteuning 10
Veiligheid 14
Mobiliteit en bereikbaarheid 15
Economie 17
Onderwijs 18
Sport, cultuur en recreatie 19
Sociaal domein 21
Volksgezondheid en milieu 23
Bouwen en wonen (VHLOSV) 24
Algemene dekkingsmiddelen 25
Overhead 27
Ontwikkelingen 29
Sociaal domein 30
Ruimtelijk domein 34
Bedrijfsvoering & dienstverlening 37
Investeringsplan 39
Bijlagen 42
Uitgangspunten kadernota 42
Reserves 43

Bestuurlijke samenvatting

Voor u ligt de Kadernota 2027-2030. Dit jaar is er vanwege de overgang tussen twee raadsperiodes sprake van een beleidsarme Kadernota. Doel van de Kadernota is om vooruitlopend op de Begroting 2027-2030 inzicht te geven in het actuele financiële meerjarenperspectief.

De Kadernota staat in het teken van voortzetting van het bestaande beleid, binnen een krap financieel kader. Tegelijkertijd wordt de gemeente geconfronteerd met een aantal maatschappelijk en financieel lastige dossiers. Deze ontwikkelingen vragen om noodzakelijke en zorgvuldige afwegingen.

Voortzetting huidig beleid
Het uitgangspunt voor deze Kadernota is het onverminderd voortzetten van het huidige vastgestelde beleid. Dit betekent dat ambities, doelstellingen en beleidskeuzes zoals vastgelegd in eerdere raadsbesluiten en de laatst vastgestelde programmabegroting leidend blijven.
Nieuwe beleidsinitiatieven worden in beginsel niet voorgesteld, tenzij deze:

- voortvloeien uit wettelijke verplichtingen;
- noodzakelijk zijn om continuïteit van de uitvoering te borgen;
- of onontkoombaar zijn vanwege maatschappelijke ontwikkelingen.

Aandacht voor complexe dossiers
Binnen de voortzetting van het huidige beleid vragen enkele dossiers nadrukkelijk extra aandacht:

- *Nieuwkomers*
  De opvang, huisvesting en begeleiding van nieuwkomers blijft de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. De maatschappelijke opgave is groot en de financiële dekking vanuit het Rijk staat onder druk. Dit vraagt om blijvende inzet, maar ook om realisme ten aanzien van de haalbaarheid en betaalbaarheid.
- *Jeugd*
  Het jeugdbeleid, en met name de jeugdhulp, blijft zorgen baren. De vraag naar ondersteuning neemt toe, terwijl de kosten structureel hoger uitvallen dan beschikbare middelen. Ondanks ingezette beheersmaatregelen blijft dit een financieel risicovolle ontwikkeling.

Financieel perspectief
Het financiële perspectief voor de periode 2027–2030 is voor de jaren 2029 en 2030 negatief. Dit hangt samen met stijgende kosten in het sociaal domein, met name binnen de jeugdzorg, toenemende lasten voortvloeiend uit het integraal onderwijshuisvestingsplan en afnemende structurele rijksbijdragen vanaf 2028.
Zonder aanvullende maatregelen is het niet mogelijk om op middellange termijn tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

De financiële ruimte om tegenvallers op te vangen of nieuwe ontwikkelingen te faciliteren is zeer beperkt. De beschikbare reserves bieden slechts in beperkte mate een veelal incidentele oplossing. Dit vraagt om bestuurlijke keuzes en een heldere prioritering binnen het gemeentelijk takenpakket. Richting de begroting is het belangrijk om verder te sturen op het versterken van de structurele balans. Daarbij wordt kritisch gekeken naar voor welke posten indexatie noodzakelijk en onvermijdelijk is, en waar mogelijkheden liggen om binnen de bestaande kaders ruimte te creëren. Dit gebeurt onder meer via de jaarlijkse integrale doorlichting van de begroting, waarbij zowel uitgaven als inkomsten zorgvuldig tegen het licht worden gehouden.

Verkenning ombuigingen
Gelet op het structureel negatieve financiële beeld is een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke ombuigingen. Dit onderzoek is uitgevoerd door BMC en heeft als doel inzicht te geven in potentiële

maatregelen om het financieel evenwicht te verbeteren. Het BMC-rapport bevat een brede inventarisatie van denkbare ombuigingsopties; variërend van efficiencymaatregelen tot beleidsmatige keuzes.

Het BMC-rapport moet nadrukkelijk worden gezien als het begin van een verkenning, niet als een uitgewerkt voorstel. In deze kadernota is er reeds een aantal beleidsarme ombuigingsmogelijkheden doorgevoerd. Verder biedt het rapport een basis voor het gesprek over:

- de omvang van de beleidsvrijheid binnen de begroting;
- de mogelijke richtingen voor ombuigingen;
- en de bestuurlijke en maatschappelijke consequenties daarvan.

Eventuele vervolgstappen zijn afhankelijk van de verdere financiële ontwikkeling van het meerjarenperspectief. Indien vervolgstappen nodig zijn worden deze zorgvuldig voorbereid en in nauwe afstemming met de gemeenteraad worden gezet.

Tot slot
Met deze Kadernota wordt beoogd duidelijkheid te bieden over de koers voor de komende jaren. De inzet blijft gericht op het voortzetten van het huidige beleid, terwijl tegelijkertijd onderkend wordt dat de financiële werkelijkheid dwingt tot het verkennen van lastige keuzes. De komende periode zal in het teken staan van het verkennen van lastige keuzes, waarin we gezamenlijk op zoek moeten gaan naar een duurzame balans tussen ambities en middelen.

Het college van burgemeester en wethouders,

Martijn Vroom
Astrid van Eekelen
Bianca Bremer
Marcel Belt
Philip van Veller

Financiële samenvatting

De financiële ontwikkeling van het meerjarenperspectief kan grofweg ingedeeld worden in twee categorieën: ontwikkelingen die van invloed zijn op de baten en lasten van het bestaande beleid en/of nieuwe wettelijke opgelegde taken (exogene en autonome ontwikkelingen) en ontwikkelingen door beleidswijzigingen of op specifiek verzoek van de raad (nieuw beleid en intensivering). In onderstaande tabel zijn de totalen weergegeven.

Kadernota 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Vastgestelde begroting - raad november 2026:				
Primitieve begroting	-1.484	-732	218	221
Amendementen Meerjarenbegroting	-17	-92	-92	-92
Nota van Wijziging voorgaand jaar	0	0	-4	-22
Raadsbesluiten uit voorgaand jaar	-260	-2.028	-1.891	-1.662
Raadsbesluiten	0	-48	-47	-45
Uitgangspositie Kadernota	**-1.761**	**-2.901**	**-1.816**	**-1.600**
Exogene en autonome ontwikkelingen	-1.991	-1.731	-2.181	-2.231
Intensiveringen bestaand beleid	-678	-269	-269	-269
Ombuigingen	510	510	510	510
Actualisatie Investeringsplan	1.496	765	49	126
Loon- en prijsontwikkeling	0	0	0	0
Nieuw beleid	-90	-20	-20	-20
Structurele onttrekking Algemene reserve	612	1.820	1.820	1.820
Totaal effect Kadernota 2027 - 2030	**-140**	**1.076**	**-90**	**-63**
Geactualiseerd meerjarenperspectief	**-1.902**	**-1.825**	**-1.906**	**-1.663**
Correctie voor saldo incidentele baten en lasten	***1.901***	***1.825***	***0***	***0***
Structureel begrotingssaldo 2027 - 2030	**0**	**0**	**-1.906**	**-1.663**

Bedragen x € 1.000

Financiële positie

Deze kadernota bevat een sluitende uitgangspositie voor de begrotingsjaren 2027 en 2028. Dit is mogelijk doordat terughoudend is omgegaan met nieuwe beleidsvoornemens, er een aantal beleidsarme ombuigingen is verwerkt en de kritische blik op de investeringsplanning. Daarnaast is de algemene reserve gedeeltelijke ingezet als structurele dekking. Binnen de geldende toezichtkaders kan de gemeente hiermee met een sluitende kadernota voor 2027 en 2028 de meerjarenbegroting voor de komende jaren opstellen.

Voor bepaalde onderdelen stelt het college voor om extra middelen beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld voor regionale bereikbaarheid. Daarnaast zijn bijstellingen nodig doordat sprake is van

onontkoombare exogene en autonome ontwikkelingen, zoals de decembercirculaire 2025, doorstroomlocaties voor nieuwkomers en de stijging van de jeugdzorgkosten. De stijging van de jeugdzorgkosten in 2025 valt lager uit dan eerder gemeld in raadsbrief 4493. De structurele doorwerking in de kadernota is zodoende ook naar beneden bijgesteld.

Het investeringsplan is geactualiseerd en als bijlage toegevoegd. De financiële effecten van nieuwe of geïntensiveerde investeringen zijn in deze kadernota verwerkt.

Voorjaarsnota van het Rijk

Nadat de (financiële) consequenties van deze kadernota zijn opgesteld en uitgewerkt, heeft het Rijk de Voorjaarsnota 2026 uitgebracht. De Voorjaarsnota 2026 geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Hierin is aangekondigd dat er extra compensatie voor loon- en prijsstijgingen komt, waardoor dit beter zou moeten aansluiten bij de daadwerkelijke kostenontwikkeling. Daarnaast wordt het uitstel van de eigen bijdrage voor de Wmo naar 2028 en de toekomstige afschaffing van huishoudelijke hulp (2029) benoemd. Bij de laatste gaat het landelijk om een korting van € 1 miljard op het gemeentefonds. Het financiële effect van de voorjaarsnota op onze gemeentebegroting wordt begin juni bekend, nadat de meicirculaire gemeentefonds is gepubliceerd.

Gemeentelijke reserves

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een goede reservepositie. Het betreft hier onder andere een algemene reserve vrij besteedbaar en diverse bestemmingsreserves. De algemene reserve kan, binnen de daarvoor vastgestelde kaders, beperkt worden ingezet voor structureel beleid.

De bestemmingsreserves zijn onder andere gekoppeld aan duurzaamheid en energietransitie, mobiliteit, onderwijshuisvesting, vluchtelingenopvang en langer zelfstandig wonen. De omvang van de bestemmingsreserves maakt het mogelijk dat de gemeente fors investeert in belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zonder dat dit ons meerjarenperspectief raakt of dat er op andere belangrijke taakvelden ingegrepen moet worden. Het gaat hier altijd om incidentele uitgaven vanuit de diverse bestedingsplannen. Als de plannen tot uitvoering worden gebracht neemt het saldo in de bestemmingsreserves af totdat de volledige reserve is ingezet. Ondanks dat blijft de solvabiliteit de komende jaren ruim boven de 30%.

In onderstaande tabel is het verloop van de reserves weergegeven.

Reserve	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029	Stand 31-12-2030
Reserves						
Algemene reserve	73.414	57.665	54.957	53.300	50.871	48.040
Bestemmingsreserve	149.110	143.888	137.135	130.719	126.319	123.437
Totaal	**222.524**	**201.552**	**192.092**	**184.019**	**177.191**	**171.478**

Financieel meerjarenperspectief

Financieel meerjarenperspectief	2027	2028	2029	2030
Uitgangspositie Kadernota 2027-2030	-1.761	-2.901	-1.816	-1.643
Mutaties meerjarenperspectief:				
Exogene en autonome ontwikkelingen				
1. Audiovisuele middelen huisvesting Raad en Griffie	-	-	-67	-67
2. Bibliotheek	-100	-	-	-
3. Decembercirculaire 2025	-424	-398	-555	-656
4. Jeugdzorg	-648	-631	-608	-608
6. Leidsekade 29	-30	-	-	-
7. Meerwerk parkeerterrein Venestraat	-15	-15	-15	-15
8. Minimaregelingen nieuwkomers doorstroomlocatie	-300	-315	-175	-52
10. Parkeergarage Raadhuisstraat	-53	-53	-53	-53
11. Projectkosten Julianabaan	-	-20	-20	-20
12. Uitvoeringskosten nieuwkomers doorstroomlocatie	-	-	-389	-461
14. Uitvoeringskosten Wet inburgering	-301	-260	-260	-260
15. Verduurzaming wijkcentra	-9	-9	-9	-9
16. Vervangen gymzaalvloer Lusthof	-19	-19	-19	-19
17. VVE Fluitpolderplein	-11	-11	-11	-11
18. Website	-81	-	-	-
Subtotaal	**-1.991**	**-1.731**	**-2.181**	**-2.231**
Intensiveringen bestaand beleid				
19. Crisispiket	-53	-53	-53	-53
20. Fietspad Kniplaan	-	-20	-20	-20
21. Omgevingsvisie	-100	-	-	-
22. Prinsenhof 4 - de Waterlelie	-	31	31	31
24. Regionale bereikbaarheid	-225	-225	-225	-225
25. Sloopkosten De Haar en Valkhof	-150	-	-	-
26. Velostrada	-	-2	-2	-2
28. Weerbaarheid	-150	-	-	-
Subtotaal	**-678**	**-269**	**-269**	**-269**
Ombuigingen				
29. Brandverzekering	250	250	250	250

35. Budget onvoorzien	99	99	99	99
36. Huur Oranje Nassaustraat 1B	78	78	78	78
37. Huurinkomsten De Haar 200B	83	83	83	83
Subtotaal	**510**	**510**	**510**	**510**
Actualisatie Investeringsplan				
42. Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	1.496	765	49	126
Subtotaal	**1.496**	765	**49**	**126**
Loon- en prijsontwikkeling				
39. Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2027	844	842	844	844
40. Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2027	-5.210	-5.081	-5.076	-5.064
46. Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2027	4.365	4.237	4.231	4.219
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**
Nieuw beleid				
47. 25 jaar LV	-20	-	-	-
48. Bevrijdingsvuurestafette	-5	-5	-5	-5
49. Pilaren Stationsplein Voorburg	-50	-	-	-
50. The Hunt	-15	-15	-15	-15
Subtotaal	**-90**	**-20**	**-20**	**-20**
Structurele onttrekking Algemene Reserve				
44 Structurele onttrekking Algemene Reserve	612	1.820	1.820	1.820
Subtotaal	**612**	**1.820**	**1.820**	**1.820**
Totaal mutaties meerjarenperspectief	**-140**	**1.076**	**-90**	**-63**
Geactualiseerd meerjarenperspectief	**-1.902**	**-1.825**	**-1.906**	**-1.663**
Correctie voor saldo incidentele baten en lasten	***1.901***	***1.825***	***0***	***0***
Structureel begrotingssaldo 2027 - 2030	**0**	**0**	**-1.906**	**-1.663**

Bedragen x € 1.000

Toelichting programma's

Bestuur en ondersteuning

Programma Bestuur en ondersteuning	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Jeugdzorg	1.352	1.369	1.392	1.392
Uitvoeringskosten nieuwkomers doorstroomlocatie	1.011	839	150	-
VVE Fluitpolderplein	-11	-11	-11	-11
Subtotaal	**2.352**	**2.197**	**1.531**	**1.381**
Intensiveringen bestaand beleid				
Prinsenhof 4 - de Waterlelie	-	-19	-19	-19
Sloopkosten De Haar en Valkhof	-150	-	-	-
Velostrada	-	11	11	11
Subtotaal	**-150**	**-8**	**-8**	**-8**
Ombuigingen				
Brandverzekering	34	34	34	34
Subtotaal	**34**	**34**	**34**	**34**
Actualisatie Investeringsplan				
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	57	57	-	-
Subtotaal	**57**	**57**	**-**	**-**
Nieuw beleid				
25 jaar LV	-20	-	-	-
Bevrijdingsvuurestafette	-5	-5	-5	-5
Subtotaal	**-25**	**-5**	**-5**	**-5**
Structurele onttrekking Algemene Reserve				
Structurele onttrekking Algemene Reserve	612	1.820	1.820	1.820
Subtotaal	**612**	**1.820**	**1.820**	**1.820**
Totaal programma Bestuur en ondersteuning	**2.880**	**4.095**	**3.372**	**3.222**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Jeugdzorg	Zoals gemeld in raadsbrief Financiële stand van zaken jeugdzorg (iBabs 4493), is er sprake van een structurele stijging van de jeugdzorgkosten, wat wordt veroorzaakt door de stijging van de gemiddelde kosten per jongere met jeugdhulp en in mindere mate door de stijging van het aantal jongeren met jeugdhulp. Op basis van de realisatie van de jeugdzorgkosten in 2025, wordt het budget structureel met € 2 miljoen opgehoogd. De storting in de reserve Jeugd van circa € 1,4 miljoen per jaar komt hiermee te vervallen.
Uitvoeringskosten nieuwkomers doorstroomlocatie	De realisatie van een doorstroomlocatie voor statushouders in 2026 leidt tot een structurele toename van personele inzet voor de begeleiding van trajecten en aanvragen. In de jaren 2027 tot en met 2029 veroorzaakt dit een tijdelijke piek in benodigde personele inzet. Die piek wordt gedekt uit de Reserve Vluchtelingenopvang.
VVE Fluitpolderplein	De gebouwen aan het Fluitpolderplein 10-10A en 12 zijn onderdeel geworden van de bestaande VvE. De gemeente moet daarom vanaf nu een VvE-bijdrage betalen.

Intensiveringen bestaand beleid	
Prinsenhof 4 - de Waterlelie	Om een veilige en zelfstandige huisvesting van de school binnen het gebouw te waarborgen, is het noodzakelijk het pand bouwkundig en functioneel te compartimenteren. Hiermee wordt de school fysiek afgescheiden van de overige gebruikers van het gebouw en ontstaat een eigen, afgeschermd gedeelte met een gecontroleerd toegangssysteem. Deze aanpassing is noodzakelijk om de veiligheid van leerlingen, medewerkers en overige gebruikers beter te kunnen waarborgen en om ongewenste toegang tot schoolruimten te voorkomen. Daarnaast draagt de compartimentering bij aan een efficiënter beheer en gebruik van het gebouw, doordat de afhankelijkheid van fysieke aanwezigheid van beheerders wordt verminderd. Hiermee wordt tevens de bedrijfsvoering toekomstbestendiger ingericht.
Sloopkosten De Haar en Valkhof	Op 24 maart 2026 heeft het college besloten dat de voormalige schoolgebouwen aan De Haar 200 en Valkhof 67 gesloopt worden. De gebouwen verkeren in slechte bouwkundige staat en voldoen niet meer aan de actuele eisen op het gebied van veiligheid, energieprestatie en functionaliteit. Uit aanvullend onderzoek blijkt bovendien dat renovatie financieel niet verantwoord is. Verwachting is dat De Haar in 2026 wordt gesloopt en Valkhof begin 2027.

Velostrada	Voor het project Instroom Nieuwe Tram Haagse Regio (INTHR) moeten in Leidschendam-Voorburg aanpassingen worden gedaan aan de traminfrastructuur op het traject van tramlijn 6C, tussen de haltes Mariahoeve en Essesteijn. De gemeente wil deze werkzaamheden combineren met het fietsvriendelijker maken van het kruispunt Hofzichtlaan–Appelgaarde–Populierendreef, aansluitend op de Velostrada. Door gestegen kosten en een vaste subsidie is aanvullende dekking nodig om deze niet-tram gerelateerde werkzaamheden uit te voeren. Het bestaande investeringskrediet wordt opgehoogd met € 674.000. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de kapitaallasten. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de Reserve Mobiliteit.

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.

Actualisatie Investeringsplan	
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	De actualisatie van het investeringsplan 2026-2030 is verwerkt.

Nieuw beleid	
25 jaar LV	Op 1 januari 2027 bestaat de gemeente Leidschendam-Voorburg 25 jaar. De raad heeft gevraagd dit jubileum op een verbindende en zorgvuldige wijze vorm te geven, samen met inwoners, ondernemers en verenigingen. Het college stelt voor een herkenbaar en samenhangend jubileumprogramma te ontwikkelen, waarbij de gemeente faciliteert en de samenleving centraal staat. Inhoudelijk staat de verbinding tussen 25 jaar verleden en 25 jaar toekomst van de gemeente centraal. Initiatieven dragen bij aan ontmoeting en samenhang tussen de kernen, met aandacht voor sport, cultuur & erfgoed en muziek. Een jubileum-subsidieregeling (€60.000) stimuleert partijen om activiteiten te organiseren. Voor de uitvoering en subsidielasten is een incidenteel budget van € 90.000 nodig. Verwacht wordt dat € 70.000 hiervan in 2026 wordt uitgegeven en € 20.000 in 2027. Met deze aanpak wordt invulling gegeven aan de wens van de raad voor een breed gedragen jubileum.
Bevrijdingsvuurestafette	In het kader van 80 jaar Vrijheid heeft de gemeente in 2025 deelgenomen aan de Bevrijdingsvuurestafette. Het college heeft op 6 oktober 2025 vastgesteld dat de estafette een terugkerend en structureel onderdeel wordt van de gemeentelijke activiteiten. Hiermee wordt het vieren en herdenken, mede in relatie tot het toekomstige Veteranenbeleid, duurzaam verankerd.

Structurele onttrekking Algemene Reserve	
Structurele onttrekking Algemene Reserve	De structurele onttrekking aan de Algemene reserve wordt opgehoogd om de structurele lasten in 2027 en 2028 volledig en in 2029 en 2030 deels te dekken.

Veiligheid

Programma Veiligheid	2027	2028	2029	2030
Nieuw beleid				
The Hunt	-15	-15	-15	-15
Subtotaal	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**
Totaal programma Veiligheid	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Nieuw beleid	
The Hunt	The Hunt is een evenement waarbij jongeren, politie, handhaving en buurtpreventieteams op een laagdrempelige en informele manier met elkaar in contact komen. Het initiatief is gericht op het versterken van de relatie tussen jongeren en overheid en het voorkomen van overlast en ongewenst gedrag. Gezien het bereik onder jongeren en de positieve effecten op verbinding en preventie, heeft de gemeenteraad besloten dat The Hunt jaarlijks georganiseerd gaat worden.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Programma Mobiliteit en bereikbaarheid	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Leidsekade 29	-30	-	-	-
Meerwerk parkeerterrein Venestraat	-15	-15	-15	-15
Parkeergarage Raadhuisstraat	-53	-53	-53	-53
Subtotaal	**-98**	**-68**	**-68**	**-68**
Intensiveringen bestaand beleid				
Fietspad Kniplaan	-	-20	-20	-20
Regionale bereikbaarheid	-225	-225	-225	-225
Velostrada	-	-13	-13	-13
Subtotaal	**-225**	**-258**	**-258**	**-258**
Actualisatie Investeringsplan				
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	941	122	-12	65
Subtotaal	**941**	**122**	**-12**	**65**
Totaal programma Mobiliteit en bereikbaarheid	**619**	**-203**	**-337**	**-260**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Leidsekade 29	Het college heeft in februari 2026 besloten om het perceel Leidsekade 29 in Leidschendam aan te kopen. De woning met het bijbehorende perceel is aangekocht om de huidige fietsdoorsteek om te kunnen vormen naar een doorsteek voor al het verkeer. Daarnaast is er ook beheer nodig van het pand en is er budget nodig voor de benodigde onderzoeken om de haalbaarheid van het aanpassen van de doorsteek inzichtelijk te maken.
Meerwerk parkeerterrein Venestraat	Bij het project parkeerterrein Venestraat zijn meerkosten ontstaan van € 363.000. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de rentelasten en afschrijvingen. Het meerwerk bestaat in hoofdzaak uit de onverwachte afvoer van verontreinigde grond. Uitgangspunt vooraf was dat de uitkomende gronden konden worden herschikt op het terrein, dit blijkt achteraf niet mogelijk.
Parkeergarage Raadhuisstraat	De rechter heeft uitspraak gedaan over het onderhoud van de brandmeldinstallatie en de speedgates van de parkeergarage aan de Raadhuisstraat 38A. De kosten komen voor 100% voor rekening van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Intensiveringen bestaand beleid

Fietspad Kniplaan	De afgelopen jaren hebben bewoners meerdere keren gemeld dat het fietspad aan de Kniplaan scheef ligt en daardoor onveilig is. Uit onderzoek blijkt dat het fietspad opnieuw moet worden aangelegd om dit probleem op te lossen. Hier is een investeringskrediet van € 500.000 voor nodig. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de kapitaallasten.
Regionale bereikbaarheid	In januari 2023 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg ingestemd met de regionale spelregels van Regio Regie Zuid-Holland Bereikbaar voor het gebruik van Melvin (MELden van Verstoringen in de Infrastructuur Nederland). Deze spelregels zijn bedoeld om hinder voor weggebruikers te beperken en de regionale bereikbaarheid te borgen. Het naleven van deze spelregels vraagt om structurele afstemming, intensief overleg en continue kwaliteitsborging, zowel intern als met regionale partners.
Velostrada	Voor het project Instroom Nieuwe Tram Haagse Regio (INTHR) moeten in Leidschendam-Voorburg aanpassingen worden gedaan aan de traminfrastructuur op het traject van tramlijn 6C, tussen de haltes Mariahoeve en Essesteijn. De gemeente wil deze werkzaamheden combineren met het fietsvriendelijker maken van het kruispunt Hofzichtlaan–Appelgaarde–Populierendreef, aansluitend op de Velostrada. Door gestegen kosten en een vaste subsidie is aanvullende dekking nodig om deze niet-tram gerelateerde werkzaamheden uit te voeren. Het bestaande investeringskrediet wordt opgehoogd met € 674.000. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de kapitaallasten. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de Reserve Mobiliteit.

Actualisatie Investeringsplan	
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	De actualisatie van het investeringsplan 2026-2030 is verwerkt.

Economie

Voor het programma Economie zijn er geen mutaties opgenomen.

Onderwijs

Programma Onderwijs	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Vervangen gymzaalvloer Lusthof	-19	-19	-19	-19
Subtotaal	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**
Ombuigingen				
Brandverzekering	126	126	126	126
Subtotaal	**126**	**126**	**126**	**126**
Totaal programma Onderwijs	**107**	**107**	**107**	**107**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Vervangen gymzaalvloer Lusthof	De constructie van de gymzaalvloer van RKBS De Lusthof is op meerdere plaatsen aan het verzakken. Om dit te kunnen herstellen, moet de sportvloer worden vervangen. Hiervoor is een investeringskrediet van € 260.000 nodig. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de kapitaallasten.

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.

Sport, cultuur en recreatie

Programma Sport, cultuur en recreatie	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Bibliotheek	-100	-	-	-
Subtotaal	**-100**	**-**	**-**	**-**
Ombuigingen				
Brandverzekering	41	41	41	41
Subtotaal	**41**	**41**	**41**	**41**
Actualisatie Investeringsplan				
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	189	-	-	-
Subtotaal	**189**	**-**	**-**	**-**
Nieuw beleid				
Pilaren Stationsplein Voorburg	-50	-	-	-
Subtotaal	**-50**	**-**	**-**	**-**
Totaal programma Sport, cultuur en recreatie	**80**	**41**	**41**	**41**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Bibliotheek	In de begroting is een bezuinigingstaakstelling voor de bibliotheek opgenomen in verband met hogere opbrengsten die behaald kunnen worden in de nieuwe locatie. Doordat de verbouwing is uitgesteld, kan de taakstelling nu vanaf 2028 gerealiseerd worden.

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.

Actualisatie Investeringsplan	
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	De actualisatie van het investeringsplan 2026-2030 is verwerkt.

Nieuw beleid

Pilaren Stationsplein Voorburg	In 2023 heeft de raad unaniem de motie En Plein Public (ID 741) aangenomen. In de uitwerking van deze motie heeft het college besloten om kunst op de pilaren van station Voorburg aan te brengen. De uitvoering heeft vertraging opgelopen en zal, in samenwerking met lokale kunstenaar(s), worden uitgevoerd in 2026 en 2027.

Sociaal domein

Programma Sociaal domein	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Jeugdzorg	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Minimaregelingen nieuwkomers doorstroomlocatie	-400	-430	-454	-497
Uitvoeringskosten nieuwkomers doorstroomlocatie	-1.011	-839	-539	-461
Uitvoeringskosten Wet inburgering	-301	-260	-260	-260
Verduurzaming wijkcentra	-9	-9	-9	-9
Subtotaal	**-3.721**	**-3.538**	**-3.262**	**-3.227**
Ombuigingen				
Brandverzekering	10	10	10	10
Huur Oranje Nassaustraat 1B	78	78	78	78
Huurinkomsten De Haar 200B	83	83	83	83
Subtotaal	**171**	**171**	**171**	**171**
Totaal programma Sociaal domein	**-3.550**	**-3.367**	**-3.091**	**-3.056**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Jeugdzorg	Zoals gemeld in raadsbrief Financiële stand van zaken jeugdzorg (iBabs 4493), is er sprake van een structurele stijging van de jeugdzorgkosten, wat wordt veroorzaakt door de stijging van de gemiddelde kosten per jongere met jeugdhulp en in mindere mate door de stijging van het aantal jongeren met jeugdhulp. Op basis van de realisatie van de jeugdzorgkosten in 2025, wordt het budget structureel met € 2 miljoen opgehoogd. De storting in de reserve Jeugd van circa € 1,4 miljoen per jaar komt hiermee te vervallen.
Minimaregelingen nieuwkomers doorstroomlocatie	Om te voldoen aan de taakstelling voor statushouders wordt in 2026 in Leidschendam-Voorburg een doorstroomlocatie gerealiseerd. Verwacht wordt dat dit leidt tot een structurele groei van het aantal inburgeraars en huishoudens met een bijstandsuitkering en beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand. De rijksvergoeding kent een vertraging en dekt enkel de uitkeringen en niet de structurele stijging van de uitgaven aan minimaregelingen en bijzondere bijstand.

Uitvoeringskosten nieuwkomers doorstroomlocatie	De realisatie van een doorstroomlocatie voor statushouders in 2026 leidt tot een structurele toename van personele inzet voor de begeleiding van trajecten en aanvragen. In de jaren 2027 tot en met 2029 veroorzaakt dit een tijdelijke piek in benodigde personele inzet. Die piek wordt gedekt uit de Reserve Vluchtelingenopvang.
Uitvoeringskosten Wet inburgering	De gemeente heeft de taak om statushouders te begeleiden in hun inburgeringstrajecten. Dit voert Leidschendam-Voorburg ook uit voor de gemeenten Wassenaar en Voorschoten. Voor deze taak heeft het Rijk onvoldoende middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten. Er is een wachtlijst ontstaan door capaciteitstekort, doordat de begeleiding van statushouders intensiever is dan verwacht en doordat de statushouders langer doen over de leerroutes dan de geplande drie jaar. Er zijn extra middelen nodig voor inburgering van de reeds aanwezige statushouders.
Verduurzaming wijkcentra	Via motie 940 is er in 2026 uit de Algemene reserve € 200.000 beschikbaar gesteld voor het versnellen van verduurzamingsmaatregelen aan gemeentelijke wijkcentra. Op basis van de uit te voeren werkzaamheden dient dit als investeringskrediet verantwoord te worden. Het budget wordt zodoende omgezet naar een investeringskrediet van € 200.000 en de kapitaallasten komen ten laste van de begroting.

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.
Huur Oranje Nassaustraat 1B	De Oranje Nassaustraat werd gehuurd voor Stichting Woej. De huurovereenkomst is per februari 2026 beëindigd, waardoor het huurbedrag is komen te vervallen.
Huurinkomsten De Haar 200B	In 2026 is een huurovereenkomst ondertekend voor de verhuur van de Haar 200B. Het gebruik en de huur is ingegaan op 1 januari 2021; er is hierdoor sprake van een incidentele huurinkomst van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025 welke verantwoord wordt in 2026. Vanaf 2026 worden daarnaast de jaarlijkse huurinkomsten opgenomen in de begroting.

Volksgezondheid en milieu

Programma Volksgezondheid en milieu	2027	2028	2029	2030
Ombuigingen				
Brandverzekering	3	3	3	3
Subtotaal	**3**	**3**	**3**	**3**
Totaal programma Volksgezondheid en milieu	**3**	**3**	**3**	**3**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.

Bouwen en wonen (VHLOSV)

Programma Bouwen en wonen (VHLOSV)	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Projectkosten Julianabaan	-	-20	-20	-20
Subtotaal	**-**	**-20**	**-20**	**-20**
Intensiveringen bestaand beleid				
Omgevingsvisie	-100	-	-	-
Subtotaal	**-100**	**-**	**-**	**-**
Totaal programma Bouwen en wonen (VHLOSV)	**-100**	**-20**	**-20**	**-20**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Projectkosten Julianabaan	Met de vaststelling van de Gebiedsvisie De Julianabaan (raadsbesluit 4219, december 2025) gaat het project een nieuwe fase in. De projectorganisatie voor 2026 is ingericht om uitvoering te geven aan drie deelopgaven: herinrichting van de openbare ruimten, woningbouw en herontwikkeling vastgoed. Hiervoor is interne inzet en inhuur nodig, worden er onderzoeken uitgevoerd en zijn er kosten voor participatie en communicatie. De benodigde investering van € 485.000 leidt vanaf 2028 tot jaarlijkse rentelasten en afschrijvingen.

Intensiveringen bestaand beleid	
Omgevingsvisie	De omgevingsvisie is recent vastgesteld. De implementatie van de omgevingsvisie is de volgende stap. De organisatie moet leren werken met de omgevingsvisie en er is een doorvertaling van de omgevingsvisie in omgevingsprogramma's en het omgevingsplan nodig.

Algemene dekkingsmiddelen

Programma Algemene dekkingsmiddelen	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Decembercirculaire 2025	-424	-398	-555	-656
Minimaregelingen nieuwkomers doorstroomlocatie	100	115	279	445
Subtotaal	**-324**	**-283**	**-276**	**-211**
Loon- en prijsontwikkeling				
Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2027	844	842	844	844
Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2027	-2.666	-2.586	-2.582	-2.570
Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2027	4.365	4.237	4.231	4.219
Subtotaal	**2.543**	**2.493**	**2.493**	**2.493**
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	**2.219**	**2.210**	**2.217**	**2.282**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Decembercirculaire 2025	De effecten van de decembercirculaire 2025 op de begroting zijn verwerkt. In de raadsbrief (nummer 4138) zijn alle financiële gevolgen van de decembercirculaire 2025 toegelicht.
Minimaregelingen nieuwkomers doorstroomlocatie	Om te voldoen aan de taakstelling voor statushouders wordt in 2026 in Leidschendam-Voorburg een doorstroomlocatie gerealiseerd. Verwacht wordt dat dit leidt tot een structurele groei van het aantal inburgeraars en huishoudens met een bijstandsuitkering en beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand. De rijksvergoeding kent een vertraging en dekt enkel de uitkeringen en niet de structurele stijging van de uitgaven aan minimaregelingen en bijzondere bijstand.

Loon- en prijsontwikkeling	
Aanpassen batenbudgetten aan prijspeil 2027	De verwachte inflatie heeft gevolgen voor de gemeentelijke inkomsten in 2026; deze worden jaarlijks bijgesteld aan de inflatie. Om die reden wordt er voor de verwachte stijging van de gemeentelijke baten, in deze kadernota een stelpost opgevoerd. De nadere invulling vindt plaats in de programmabegroting 2027-2030.

Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2027	In deze kadernota zijn stelposten opgenomen om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Deze indexeringspercentages zijn gebaseerd op de verwachte loon- en prijsstijgingen zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau. De nadere invulling vindt plaats in de programmabegroting 2027-2030.
Loon- en prijscompensatie Gemeentefonds prijspeil 2027	Jaarlijks wordt in de meicirculaire gemeentefonds bekendgemaakt welke prijscompensatie de gemeenten ontvangen voor het komend begrotingsjaar. Vooruitlopend op de bekendmaking van deze inflatie bij de meicirculaire 2026, is op basis van het Centraal Economisch Plan 2026 een inschatting gemaakt van de loon- en prijscompensatie die de gemeente mag verwachten van het Rijk.

Overhead

Programma Overhead	2027	2028	2029	2030
Exogene en autonome ontwikkelingen				
Audiovisuele middelen huisvesting Raad en Griffie	-	-	-67	-67
Website	-81	-	-	-
Subtotaal	**-81**	**-**	**-67**	**-67**
Intensiveringen bestaand beleid				
Crisispiket	-53	-53	-53	-53
Prinsenhof 4 - de Waterlelie	-	50	50	50
Weerbaarheid	-150	-	-	-
Subtotaal	**-203**	**-3**	**-3**	**-3**
Ombuigingen				
Brandverzekering	36	36	36	36
Subtotaal	**36**	**36**	**36**	**36**
Loon- en prijsontwikkeling				
Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2027	-2.544	-2.495	-2.494	-2.494
Subtotaal	**-2.544**	**-2.495**	**-2.494**	**-2.494**
Actualisatie Investeringsplan				
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	310	588	62	62
Subtotaal	**310**	**588**	**62**	**62**
Totaal programma Overhead	**-2.482**	**-1.874**	**-2.466**	**-2.466**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Exogene en autonome ontwikkelingen	
Audiovisuele middelen huisvesting Raad en Griffie	Met het inrichten van de nieuwe raad- en commissiezalen, dient de vergaderapparatuur te worden vernieuwd. Het hiervoor benodigd investeringskrediet is € 920.000. Het effect op de begroting wordt veroorzaakt door de rentelasten en afschrijvingen.
Website	De organisatie die het beheer van de gemeente-website doet, heeft het bijdragemodel aangepast. Hierdoor gaan de kosten met ingang van 2027 omhoog. Vanaf 2028 vindt er een nieuwe aanbesteding plaats.

Intensiveringen bestaand beleid

Crisispiket	Om 24/7 bereikbaarheid en inzetbaarheid van ICT-expertise binnen de gemeentelijke crisisorganisatie te borgen, wordt vanaf juli 2026 een formele ICT-piketregeling ingericht.
Prinsenhof 4 - de Waterlelie	Om een veilige en zelfstandige huisvesting van de school binnen het gebouw te waarborgen, is het noodzakelijk het pand bouwkundig en functioneel te compartimenteren. Hiermee wordt de school fysiek afgescheiden van de overige gebruikers van het gebouw en ontstaat een eigen, afgeschermd gedeelte met een gecontroleerd toegangssysteem. Deze aanpassing is noodzakelijk om de veiligheid van leerlingen, medewerkers en overige gebruikers beter te kunnen waarborgen en om ongewenste toegang tot schoolruimten te voorkomen. Daarnaast draagt de compartimentering bij aan een efficiënter beheer en gebruik van het gebouw, doordat de afhankelijkheid van fysieke aanwezigheid van beheerders wordt verminderd. Hiermee wordt tevens de bedrijfsvoering toekomstbestendiger ingericht.
Weerbaarheid	Binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg wordt gewerkt aan het versterken van de weerbaarheid, onder andere op het gebied van crisisbeheersing en informatiebeveiliging. Hiervoor is centrale regie, structurele samenwerking en voldoende projectcapaciteit nodig om activiteiten te coördineren en in samenhang uit te voeren.

Ombuigingen	
Brandverzekering	In 2025 is de brandverzekering opnieuw aanbesteed. Door de gunstige markt is de jaarpremie lager uitgevallen. Het contract heeft een looptijd van 2 jaar met de mogelijkheid voor een verlenging van 2 jaar. Het effect hiervan komt terug op meerdere programma's.

Loon- en prijsontwikkeling	
Aanpassen lastenbudgetten aan prijspeil 2027	In deze kadernota zijn stelposten opgenomen om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Deze indexeringspercentages zijn gebaseerd op de verwachte loon- en prijsstijgingen zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau. De nadere invulling vindt plaats in de programmabegroting 2027-2030.

Actualisatie Investeringsplan	
Actualisatie Investeringsplan 2026-2030	De actualisatie van het investeringsplan 2026-2030 is verwerkt.

Ontwikkelingen

Er komen ontwikkelingen op de gemeente af die van invloed kunnen zijn op het meerjarenperspectief. Dit betreft veelal ontwikkelingen die nog niet financieel becijferd kunnen worden en een mogelijke risico of kans met zich meebrengen. De ontwikkelingen worden gegroepeerd weergegeven onder het sociaal domein, ruimtelijk domein en bedrijfsvoering & dienstverlening.

Sociaal domein

Opgaven Nieuwkomersopvang

Gemeenten hebben grote uitdagingen om de wettelijke verplichtingen als gevolg van de Spreidingswet, de opvang van Oekraïnse ontheemden en de taakstelling huisvesting vergunninghouders uit te voeren. Gebrek aan passende opvanglocaties en het beperkte aanbod van woningen voor statushouders ligt hieraan ten grondslag. De wettelijke taak om de nieuwkomers op te vangen en te huisvesten is en blijft urgent. De huidige gemeentelijke opvang van Oekraïense ontheemden met circa 255 Oekraïners aan de Vlietweg 16-17, is vanaf eind 2027 niet meer beschikbaar. Door het COA is in 2024 de opvanglocatie Overgoo 5 in gebruik genomen voor 80 alleenstaande minderjarige asielzoekers (amv-ers). Ook van dit pand loopt de huurtermijn in 2027 af in nieuwbouw op Overgoo. In het pand aan het Stationsplein 8, worden 200 asielzoekers opgevangen. In totaal vangt de gemeente, inclusie de amv-ers, 280 asielzoekers op. Hiermee voldoet de gemeente niet aan de taakstelling van 408 personen van de spreidingswet. De gemeente is in trede 2 van het interbestuurlijk toezicht geplaatst en moet actief opzoek naar opvangmogelijkheden voor 2028 en verder.
Voor de achterstand in de huisvesting van statushouders, waar de gemeente op de een na laatste trede (trede 5) van het interbestuurlijk toezicht staat, wordt voor 3 jaar een doorstroomlocatie in het pand Van Ruysdaellaan 41-69 gerealiseerd. Dit brengt met zich mee dat er meer uitvoeringscapaciteit in het sociaal domein nodig is en er plannen moeten worden gemaakt voor uitstroom van de statushouders, na afloop van deze tijdelijke doorstroomlocatie na 3 jaar.
Bij de behandeling van de Jaarstukken 2023 is besloten tot het vormen van een bestemmingsreserve “vluchtelingen”, waaruit kosten gedekt kunnen worden voor de huisvestingsopgave van vermelde doelgroepen. Er is een bestedingsplan voor de inzet van de bestemmingsreserve in voorbereiding.

Participatiewet in Balans

Met de nieuwe Participatiewet in Balans wordt ingezet op de menselijke maat en uitgaan van vertrouwen. Het gaat onder andere in op het (verder) versterken van de vakkundigheid van de uitvoering en op passende ondersteuning om een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren via werk of andere vormen van participatie.
Wat de precieze financiële consequenties zijn voor de gemeente Leidschendam-Voorburg is momenteel nog niet duidelijk. Wel is helder dat de nieuwe wet eisen voorschrijft op het gebied van maatwerk en proportioneel sanctioneren (bijvoorbeeld bij het niet nakomen van wettelijke verplichtingen). Daarnaast zijn er circa 20 maatregelen en punten concreet gewijzigd binnen de wet, welke in meer of mindere mate grote gevolgen hebben voor de uitvoering en bijstandsgerechtigden.

Implementatie Wams (Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein)

In oktober 2025 is de gemeente gestart met de pilot Versterken aanpak meervoudige problematiek (VAMS) met een looptijd van 1,5 jaar. Deze pilot is, vooruitlopend op de wet WAMS, gericht op ervaring opdoen en experimenteren met de verschillende taken die voortkomen vanuit de WAMS. Een hoofdtaak is dat gemeenten coördinatie aan inwoners moet bieden en uitvoeren waarbij er sprake is van meervoudige problematiek, om zo te zorgen voor een aansluitend en integraal zorgaanbod.
De pilot beoogt de volgende resultaten te behalen;
• Een volwaardige aanpak WAMS;
• Inzicht in de omvang van de doelgroep en het takenpakket;
• Tevredenheid bij de gebruikers en ontvangers van de aanpak.

Actieplan Jeugd en ontwikkeling Stevig Lokaal Team (Toegang Sociaal Domein)

Vanwege de oplopende kosten van jeugdhulp is lokaal een Actieplan gestart om langs de lijn van de inhoud tot een verlaging van het aantal jongeren in de jeugdhulp en een daling van de kosten te komen. Er is gebleken dat het gewenste financiële effect binnen het Actieplan in 2025 is behaald, maar dat er daarnaast ook sprake is stijgende kosten als gevolg van onder andere grotere inzet van

hoog specialistische zorg vanuit het Landelijk Transitie Arrangement, door het verlagen van de caseload bij de gecertificeerde instellingen, het verkleinen van de groepen bij jeugdhulp met verblijf (JeugdzorgPlus) en de inzet van intensieve ambulante zorg om uithuisplaatsing te voorkomen.
Met de transformatie van de jeugdhulp wordt ingezet op een inhoudelijk beter en goedkoper stelsel. Vanuit het actieplan is vanaf 2026 ook ingezet op het terugdringen van 1 op 1 begeleiding binnen verblijf, echter blijven de financiële effecten hiervan onzeker. De ontwikkeling van de inzet van jeugdhulp blijft onderhevig aan meerdere factoren, waarop we niet altijd invloed hebben. Voor de beheersing van de oplopende kosten op jeugdhulp zijn een stevig lokaal team en sturing op verwijsstromen de belangrijkste knoppen waar we aan kunnen draaien. Om die reden zullen de acties van het actieplan vanaf 2027 ondergebracht worden in de ontwikkeling van een stevig lokaal team.

De Toegang Sociaal Domein gaat over de manier waarop inwoners contact kunnen zoeken voor vragen en eventuele ondersteuning of zorg binnen het Sociaal Domein. Dat gaat om vragen rondom jeugdhulp, Wmo en Werk en Inkomen.
De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor het organiseren van een laagdrempelige, samenhangende toegang tot hulp. Dit vraagt een stevig lokaal team dat zichtbaar is in de wijk, breed kijkt over alle leefgebieden, zelf lichte hulp biedt zonder onnodige indicaties en coördinatie biedt zolang dat nodig is. Vanuit de verkenning, gebaseerd op het Verkenningsinstrument Toegang van de VNG, die in 2025 is uitgevoerd op de huidige toegang, zijn ontwikkelopgaven geformuleerd. Deze ontwikkelopgaven zullen vanaf 2026 geïmplementeerd gaan worden.
Dit vraagt een andere manier van werken van toegangsmedewerkers, omdat ze breed ingezet worden in plaats van op een expertise, ze kaderen af, kiezen - indien nodig - de belangrijkste interventies om inwoners en gezinnen weer op de rails te krijgen en sluiten dan in de meeste gevallen het dossier weer af.
Voor de integrale toegang zijn vier bewegingen noodzakelijk:
1. Het anders inrichten van de toegang en het versterken van het voorliggend veld
2. Het steviger positioneren van de toegang binnen de gemeentelijke organisatie bij multi-problematiek
3. Het versterken van account- en contractmanagement en toezicht op organisaties die jeugdhulp bieden of hiernaar verwijzen
4. Het consequent afbakenen van hulp door actief in te zetten op afbouw en uitstroom
Daarnaast krijgt de gemeente steeds meer verantwoordelijkheid om zelf lichte ondersteuning te bieden in het lokaal team.

Nieuwe aanbestedingen Jeugdzorg

In 2025 is gestart met een regionaal inkooptraject voor jeugdhulp. Er zijn verschillende risico's in beeld gebracht en, afhankelijk van de omvang van het risico, voorzien van beheersmaatregelen. Belangrijke randvoorwaarde voor de regionale inkoop is dat de gemeenten loka al hun toegang en de sociaal, pedagogische basis op orde hebben.
Dat betekent dat zowel de toegang als de sociaal, pedagogische basis moeten aansluiten op de regionaal ingekochte jeugdhulp zodat jongeren niet tussen wal en schip terechtkomen. Eind 2025 is gebleken dat het noodzakelijk is om de inkoop te faseren waardoor de nieuwe inkoop op 1 januari 2028 moet zijn afgerond in plaats van 2027.

Hervormingsagenda Jeugd

De deskundigencommissie Van Ark beoordeelt wie verantwoordelijk is voor het financiële risico als de bezuinigingen vanuit de Hervormingsagenda niet worden gerealiseerd. Zij hebben in 2025 geconcludeerd dat de voortgang en de effectiviteit van de benodigde maatregelen onvoldoende van de grond komt door een te hoge planningsambitie en een te strak financieel keurslijf. In het adviesrapport van de commissie is het volgende opgenomen:

- De tekorten over 2023 en 2024 zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten;

- Het meerjarig financieel kader verdient actualisatie, gebaseerd op een definitieve vaststelling van het budget voor 2025;
- Het is niet wenselijk en niet haalbaar om de beoogde besparingen vanaf 2026 te handhaven, zoals opgenomen in het meerjarig financieel kader in de Hervormingsagenda;
- De commissie adviseert het Rijk om tot 2028 de besparing als PM-post op te nemen in de rijksbegroting.

Het advies voor 2023 en 2024 is overgenomen, maar het is nog niet bekend wat de lijn van het nieuwe kabinet is.

Bezuiniging gemeenschappelijke regelingen

Met de kaderbrief aan de gemeenschappelijke regelingen is de financiële taakstelling die bij gemeente aan de orde is, ook neergelegd bij de gemeenschappelijke regelingen. Voor jeugdhulp zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD-Veilig Thuis Haaglanden en het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden van belang. De taakstelling bij Veilig Thuis kan de druk op onze lokale toegang vergroten omdat Veilig Thuis mogelijk eerder naar de lokale toegang gaat verwijzen. De bezuiniging bij het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden kan effect hebben op de sturing op de zorgaanbieders waarmee de ambitie op scherpere sturing onder druk komt te staan. De bezuiniging bij de GGD kan ervoor zorgen dat de wettelijke taken onder druk komen te staan, bijvoorbeeld om infectieziektebestrijding goed uit te kunnen voeren. Zo is er een risico dat infectieziekten nauwelijks ingeperkt kunnen worden.

Hervormingsagenda inkomensondersteuning

De Hervormingsagenda inkomensondersteuning van de Rijksoverheid streeft drie doelen na: inkomensondersteuning moet mensen zekerheid bieden, makkelijker te begrijpen zijn en (meer) werk moet lonen. Door de sociale zekerheid, toeslagen en inkomstenbelasting te hervormen. Vanuit de Hervormingsagenda verwachten we de volgende ontwikkelingen die van invloed zijn op ons werk, onze organisatie en onze financiën:

- Suwi-wetgeving arbeidsmartkregio (Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen)
- Nieuwe wet handhaving sociale zekerheid
- Participatiewet in balans
- Wet proactieve dienstverlening

Schuldhulpverlening, werk en inburgering

Op gebied van schuldhulpverlening, werk en inburgering zien wij aanvullend op bovenstaande, de volgende ontwikkelingen voor de komende jaren:

- Mogelijk structurele tekorten uitvoering inburgering
  De VNG heeft het Rijk gevraagd om een oplossing te vinden op de landelijk, bestaande tekorten op de inburgeringsbudgetten. Ten tijde van het schrijven van deze Kadernota heeft het Rijk nog geen extra middelen aangekondigd.
- Asielwetgeving
  Dit betreft de landelijke ontwikkelingen rondom deze thematiek en het effect ervan op activiteiten van de gemeente, zoals de doorstroomlocatie en de taakstelling voor huisvesting. De implementatie van nieuwe en veranderde wetgeving vraagt extra capaciteit. Het is onduidelijk of er budget komt van het Rijk. Het is dan de vraag of we de wettelijke taken in kader van instroom en begeleiding op tijd kunnen uitvoeren.
- Status en opvang Oekraïense ontheemden
  Gemeenten ervaren uitdagingen rondom de opvang en status van Oekraïnse ontheemden. Komende jaren gaat het budget vanuit het Rijk voor gemeentelijke opvang Oekraïners naar beneden, dat betekent dat we mogelijk onvoldoende budget hebben voor de uitvoering van taken zoals de controle op leefgeld of eigen bijdrage.
- Schuldhulpprogramma Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

Vanuit het schuldhulpprogramma van SZW is extra budget voor vroegsignalering beschikbaar tot en met 2030. Het is nog onduidelijk of er vervolgens structureel meer capaciteit nodig is. Vanuit het programma komen nog meer plannen, maar per wanneer en in hoeverre daar budget voor meekomt is nog onduidelijk.

Druk op de Wmo

De druk op de Wmo blijft hoog door vergrijzing en bevolkingsgroei. Het aandeel 75-plussers stijgt van 11,9% in 2025 naar ruim 15% in 2050 (CBS). Daarmee neemt ook het aantal inwoners met ouderdomsziekten toe, waaronder dementie (van 1.700 naar 2.700). Dit leidt tot meer en complexere Wmo-vragen, mede door een groei van zware GGZ-problematiek.
Landelijk beleid zet in op preventie en laagdrempelige ondersteuning (onder andere AZWA). Tegelijkertijd staat de houdbaarheid van de Wmo onder druk. Door externe ontwikkelingen, zoals GGZ-wachtlijsten, verschuiven zorgtaken naar gemeenten. Mogelijke maatregelen, zoals een inkomensafhankelijke eigen bijdrage (voorzien per 2028) en het afbouwen van huishoudelijke hulp (vanaf 2029), zijn nog onzeker. Dit maakt de financiën en inhoudelijke impact voor gemeenten op lange termijn onduidelijk.

Wijkaanpak Bovenveen midden

De buurt Bovenveen midden kampt met uitdagingen. Uit zowel de cijfers als de signalen die inwoners en buurtprofessionals delen, gaat het in Bovenveen midden (in acht straten) minder goed dan in het overgrote deel van de rest van de wijk Bovenveen en Voorburg.
Ook het college heeft aangegeven in te willen zetten op verbetering van een aantal zaken in deze buurt. Denk hierbij aan overlast in de buurt waaronder verrommeling in de openbare ruimte, onderwijsachterstanden en armoede. Om verslechtering van de situatie in deze buurt tegen te gaan en ervoor te zorgen dat de buurt sterker wordt op verschillende thema's, is een integrale aanpak nodig. Dit vraagt om politieke keuzes over de inzet van (extra tijdelijke) middelen.

Schoolveiligheid

In deze komende jaren ligt de nadruk op de doorontwikkeling, versterking en de borging van Schoolveiligheid binnen Leidschendam-Voorburg. Daarbij blijven we inzetten op de samenwerking tussen scholen, ouders, veiligheidspartners en de gemeente zodat signalen en incidenten snel en adequaat opgepakt kunnen worden. We bouwen voort op de stappen die de afgelopen jaren al zijn gezet.
De borging van Schoolveiligheid heeft in deze fase de prioriteit binnen de aanpak. Dit betekent dat we extra nadruk leggen op het implementeren van maatregelen die ervoor zorgen dat Schoolveiligheid duurzaam wordt verankerd in het beleid van alle VO-scholen. Belangrijke overwegingen voor de toekomst zijn het bepalen waar de regie over Schoolveiligheid komt te liggen en hoe we kunnen waarborgen dat het onderwerp gezamenlijk gedragen blijft. Dit vraagt om heldere afspraken, blijvende betrokkenheid van alle partijen en een structurele plek van Schoolveiligheid in het beleid van scholen en de Gemeente Leidschendam Voorburg.

Ruimtelijk domein

Gebiedsontwikkeling Overgoo/Fleetpark

De specifieke uitkering voor de gebiedsontwikkeling is toegekend en de raad heeft een besluit genomen over de 50% cofinanciering en het niet-subsidiabele deel van de noodzakelijke aanpassingen in de openbare ruimte. Het tekort op de totale ontwikkeling is gedekt in de begroting. Voor de specifieke uitkering is een deadline; er moet uiterlijk drie jaar na verstrekken van de specifieke uitkering gestart zijn met de realisatie, dus in april 2027. Alles wordt in het werk gesteld om voor die datum met de uitvoering van het project te starten.

Verkabeling hoogspanningstracé TenneT

Voor het ondergronds brengen (verkabeling) van de hoogspanningslijnen tussen grofweg de Nicolaas Beetslaan in Voorburg en de Kastelenring in Leidschendam, is in het voorjaar van 2024 de fase van het basisontwerp gestart. Deze fase duurt gemiddeld twee jaar. Het proces heeft bij TenneT vertraging opgelopen. De verwachting is dat het basisontwerp in de eerste helft van 2027 wordt opgeleverd. Het basisontwerp zal beter zicht geven op de definitieve kosten van de verkabeling. Dit zal mogelijk ook leiden tot een bijstelling van de bestemmingsreserve ondergrondse hoogspanningskabels. Na afronding van het basisontwerp start de detailontwerp- en realisatiefase.

Openbaar Vervoer

De Tweede Kamer heeft op 24 maart 2026 ingestemd met het OV-amendement van Kamerlid Grinwis, wat inhoudt dat er de komende twee jaar € 448 miljoen beschikbaar komt voor het openbaar vervoer in Nederland. Een eerdere bezuiniging wordt hiermee gedeeltelijk teruggedraaid.
Deze maatregel biedt echter slechts tijdelijk verlichting, waarmee slechts een deel van de problemen in het regionaal OV wordt aangepakt. Vanaf 2027 staan opnieuw bezuinigingen gepland. Zo wordt de Brede Doeluitkering (BDU), waarmee het openbaar vervoer en regionale infrastructuur in vervoerregio's als de MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag) worden gefinancierd, nog steeds fors gekort. Vanaf 2028 loopt daarnaast ook de financiering voor het openbaar vervoer in de provincies verder terug.
Het blijft daarom van groot belang dat wordt gewerkt aan een structurele en duurzame oplossing voor de financiering van het openbaar vervoer.

Leidschendammerhout

Het Leidschendammerhout is een langgerekt natuur- en recreatiegebied met bossen, grasland, riet en plassen. Het maakt deel uit van het gebied Duin, Horst en Weide (DHW); de groene buffer tussen de Haagse en Leidse regio. In de Leidschendammerhout komt een plek waar Dunea vanaf 2030 water alvast een eerste keer schoonmaakt, voordat er drinkwater van gemaakt wordt. Om dit mogelijk te maken, werkt Dunea sinds 2022 samen met de gemeente, de provincie, het hoogheemraadschap van Rijnland en andere gemeenten in de regio. Tegelijk werken we samen met belanghebbenden aan het versterken van de natuur en recreatie in de Leidschendammerhout. Om hiertoe te komen wordt een gebiedsvisie en plan opgesteld alsook een raming van de vergroeningsmaatregelen.

Hoogvliet Klaverweide

Het initiatief van Hoogvliet Beheer B.V. is gericht op de herontwikkeling van het winkelgebied Klaverweide met de toevoeging van circa 75 woningen, een ondergronds parkeergarage en het verbeteren van de openbare ruimten. Hoogvliet Beheer B.V. verwerkt de in 2025 verkregen input vanuit de omgeving en beziet planoptimalisaties voor nadere uitwerking tot een ruimtelijk kader. De toevoeging van woningen ter plaatse is een complexe opgave; de planuitwerking heeft een langere doorlooptijd dan voorzien.

Gebiedsontwikkeling Veurse Achterweg

Op 30 maart 2026 heeft de raad de gebiedsvisie voor de Veurse Achterweg (gebied van SBO de Vliethorst tot en met het tankstation aan de Noordsingel) vastgesteld. In de gebiedsvisie hebben, op hoofdlijnen, de volgende functies een plek in het gebied gekregen: onderwijs, wonen en parkeren, de nieuwe werf van Stadsbeheer en groen- en ecologische zone. Fugro is begin 2026 verhuisd van de Veurse Achterweg naar Nootdorp. De gemeente is met Fugro in gesprek over de herontwikkeling van de gronden.

Actieplan Verkeersveiligheid

In 2025 is het Actieplan Verkeersveiligheid vastgesteld. Het plan zet in op een integrale aanpak via infrastructuur, gedrag & educatie, samenwerking en handhaving. Daarmee wordt beoogd structureel de verkeersveiligheid en leefbaarheid te verbeteren. De grootste veiligheidswinst ligt bij aanpassing van de infrastructuur, zoals de uitbreiding van 30 km/u-wegen en het verbeteren van risicovolle locaties. Deze maatregelen vragen substantiële investeringen en zijn afhankelijk van koppeling met andere werkzaamheden (werk-met-werk) in de openbare ruimte. Binnen de beschikbare budgetten zijn daarom prioritering en fasering noodzakelijk. Tegelijkertijd neemt de druk op het lokale wegennet toe door woningbouw, bevolkingsgroei en veranderend verkeersgedrag. In combinatie met beperkte ruimte en versoberende rijksmiddelen leidt dit tot een toenemende spanning tussen bereikbaarheid en verkeersveiligheid. De uitvoering van het actieplan wordt in belangrijke mate gedekt uit de reserve Mobiliteit. Gezien de geschetste ontwikkelingen is het reëel dat in de komende jaren aanvullende keuzes of middelen nodig zijn om de gewenste verbetering van verkeersveiligheid en leefbaarheid te borgen.

Integraal huisvestingsplan

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Primair en Voortgezet Onderwijs 2025–2040 is in december 2025 vastgesteld. Het plan geeft inzicht in de omvang, doelen en aanpak van de onderwijshuisvestingsopgave voor de komende 16 jaar, inclusief de benodigde investeringen en koppelkansen met andere maatschappelijke opgaven. Bij (ver)nieuwbouw geldt energieneutraal bouwen (ENG) als uitgangspunt.
In opdracht van de raad wordt gewerkt aan een brede financieringsstrategie voor de uitvoering van het IHP. Per project wordt onderzocht welke aanvullende financieringsbronnen mogelijk zijn, zoals opbrengsten uit aanvullend programma, medegebruik van schoolgebouwen of herontwikkeling van delen van kavels. Ook worden subsidiemogelijkheden, zoals DuMaVa, benut bij renovaties naar nieuwbouwnormen. Daarnaast wordt de uitvoering geoptimaliseerd, onder andere via planning, bouwheerschap en inzet van tijdelijke huisvesting.

Project A4 Haaglanden N14

Het project A4 Haaglanden N14 staat door Rijkskeuzes voor lange tijd (naar verwachting tot minstens 2030) op pauze. In MRDH-verband (Metropoolregio Rotterdam Den Haag) is een mitigerend maatregelenpakket ontwikkeld dat op kortere termijn de verkeersdruk op de betreffende rijkswegen moet verminderen. Voor Leidschendam-Voorburg gaat het daarbij om de onderdelen fietsmaatregelen rondom de Mall en RandstadRailhalte Leidschendam-Voorburg. In het MIRT-overleg tussen het Rijk en de regio van januari 2026 is hiertoe een rijksbijdrage van € 2,75 miljoen afgesproken. In 2026 en 2027 zullen deze maatregelen verder worden uitgewerkt en voorbereid. De oplevering moet uiterlijk in 2030 plaatsvinden.

Mobiliteit rondom Mall of the Netherlands

De gemeente en URW werken samen om de verkeersdrukte rond de Mall te beheersen.
Daarvoor worden maatregelen ingezet zoals verkeerssturing, mogelijke parkeerregulering, duurzame mobiliteit en een bewaakte fietsenstalling. In een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) worden de investeringen en verantwoordelijkheden vastgelegd, waarbij ook andere overheden en partners moeten bijdragen. Het college verwacht hierover in het vierde kwartaal van 2026

te besluiten. De gemeentelijke bijdrage komt grotendeels uit de reserve Mobiliteit, maar later kunnen extra middelen benodigd zijn.

Nieuwe woningbouwprojecten

In het volkshuisvestingsprogramma (VHP) worden de kaders uit de omgevingsvisie voor het thema wonen nader geconcretiseerd en uitgewerkt. Het programma geeft richting aan de woningbouwprogrammering, de gewenste samenstelling van de woningvoorraad en de inzet op specifieke doelgroepen. Ook vormt het VHP de basis voor verdere uitwerking, zoals prestatieafspraken met corporaties en de uitwerking in het omgevingsplan en gebiedsprogramma's. Daarmee vormt het VHP een belangrijke schakel tussen de strategische ambities uit de omgevingsvisie en de concrete uitvoering en biedt het houvast voor sturing en prioritering, onder andere binnen de P&C-cyclus.

Bedrijfsvoering & dienstverlening

Effecten van de voorjaarsnota van het Rijk

De Voorjaarsnota 2026 geeft een geactualiseerde vooruitblik op de Rijksbegroting en schetst een financieel beeld waarin sprake is van beperkte begrotingsruimte en aanhoudende economische onzekerheden.
Voor gemeenten zijn in de Voorjaarsnota 2026 de eerder gemaakte afspraken uit voorgaande jaren bevestigd. Voor de periode tot en met 2027 blijven aanvullende middelen via het gemeentefonds beschikbaar, waarmee het eerder verwachte financiële ravijn is verschoven naar 2028. Deze demping betreft een tijdelijk verbetering van het meerjarig perspectief; structurele knelpunten worden hiermee niet volledig opgelost.
De aanpak van de tekorten in het sociaal domein, waaronder de jeugdzorg, blijft onderdeel van dit bredere financiële kader. De Hervormingsagenda Jeugd wordt voortgezet, waarbij het Rijk ervan uitgaat dat de beoogde effecten vanaf 2028 zichtbaar worden. De financiële effecten van de Voorjaarsnota 2026 worden na ontvangst van de meicirculaire definitief verwerkt in de gemeentelijke begroting

Geopolitieke Ontwikkelingen

Toegenomen geopolitieke spanningen zorgen voor onzekerheid op financiële markten en vormen daarmee een risico voor de gemeentelijke financiën. Factoren zoals de veranderende koers van de Verenigde Staten, dreigende handelsconflicten en internationale veiligheidsvraagstukken – waaronder conflicten in het Midden-Oosten – werken door in de economie.
Dit is onder meer zichtbaar op de rentemarkt, waar de eerdere daling van de geld- en kapitaalmarktrentes is gestagneerd, mede door hogere Europese investeringen in veiligheid. Hoewel de renteontwikkeling recent lijkt te stabiliseren, blijft de toekomst onzeker en kunnen schommelingen gevolgen hebben voor de financieringslasten en begroting van de gemeente. Ook ontwikkelingen in energiekosten kunnen leiden tot hogere uitgaven voor de gemeentelijke organisatie.

Versterking van de informatiepositie

Om gemeentelijke opgaven effectiever en doelmatiger te realiseren, versterkt Leidschendam-Voorburg haar informatiepositie door verder in te zetten op informatie-gestuurd werken. Hiervoor wordt een gemeentebrede datastrategie ontwikkeld, gericht op samenhangend en verantwoord datagebruik, inclusief randvoorwaarden zoals governance, infrastructuur, privacy en informatiebeveiliging. In 2027 start de eerste fase met de uitwerking van deze strategie en het realiseren van direct toepasbare oplossingen met duidelijke meerwaarde voor beleid en uitvoering. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het versterken van kennis en vaardigheden binnen de organisatie. In de jaren daarna volgt een gefaseerde verdere implementatie en doorontwikkeling.

Bestuurlijk- en raadsinformatiesysteem

De gemeente maakt gebruik van een Bestuurlijk Informatie Systeem (BIS) en een Raadsinformatiesysteem (RIS). De huidige contractuele vastlegging rondom deze systemen is onvoldoende uitgewerkt, wat juridische risico’s met zich meebrengt. Om deze risico’s te beperken en de informatievoorziening voor bestuur en raad te verbeteren, worden verschillende scenario's verkend, gericht op een toekomstbestendige oplossing die beter aansluit bij de behoeften van gebruikers.
Omdat deze ontwikkeling zich nog in de verkennende fase bevindt en er nog geen bestuurlijke keuzes zijn gemaakt, is het op dit moment niet mogelijk om de financiële consequenties concreet uit te werken.

Nieuw personeelssysteem

Leidschendam-Voorburg doorloopt een Europese aanbesteding voor de vervanging van het huidige personeels- en salarissysteem. Het bestaande systeem is verouderd en voldoet niet langer aan de eisen van een moderne, digitale HR-organisatie. De verwachting is dat de aanschaf en het beheer van een nieuw systeem zal leiden tot hogere structurele lasten dan de huidige oplossing. Daartegenover staat dat een nieuw HR- en salarissysteem een hogere automatiseringsgraad biedt, toekomstbestendig HR-beheer ondersteunt en kan bijdragen aan een efficiëntere inzet van personele capaciteit. Tijdens de aanbesteding wordt inzicht verkregen in de verhouding tussen deze baten en de kosten van het huidige applicatielandschap en de interne personele inzet.
Na afronding van het gunningsproces worden de financiële consequenties definitief vastgesteld.

Jaarwisseling nieuwe stijl

De gemeente staat voor de opgave om de jaarwisseling opnieuw vorm te geven vanwege het aankomende landelijke vuurwerkverbod dat naar verwachting vanaf de jaarwisseling 2026–2027 gaat gelden. Deze verandering vraagt om een duidelijke lokale koers, omdat zonder gemeentelijke uitwerking onduidelijk blijft hoe de jaarwisseling in Leidschendam-Voorburg er straks concreet uit moet zien. Daarom is een project gestart om te komen tot duidelijke kaders voor toegestane activiteiten, veiligheid en handhaving, en voor de faciliterende en regisserende rol van de gemeente richting inwoners, ondernemers en ketenpartners.

Investeringsplan

Actualisatie investeringsplan
Jaarlijks worden de investeringsprojecten integraal doorgelicht en wordt het bestaande investeringsplan (IVP) geactualiseerd. Aandachtspunten bij de herijking van het IVP zijn de uitvoeringsplanning, de looptijden en de financiële consequenties.
Het bestaande IVP is daarbij aangevuld met nieuwe (vervangings)investeringen die voortvloeien uit: reeds genomen raadsbesluiten na de raadsbehandeling van de Begroting 2026-2029 tot en met maart 2026, vervangingsinvesteringen die nog niet in het IVP waren opgenomen en nieuwe investeringsprojecten die worden voorgelegd bij de Kadernota 2027-2030.

Met deze informatie kan de raad:
- Nieuwe investeringen beschikbaar stellen
- Verhogingen of verlagingen op lopende investeringen vaststellen
- Kennisnemen van het effect van indexeringen als gevolg van stijgende prijzen
- Kennisnemen van het temporiseren van investeringen in de planningshorizon
- Kennisnemen van (niet)-beïnvloedbare vertragingen in de voorbereiding en realisatie van investeringen
- Kennisnemen van de voortgang van de investeringen

Algemeen beeld

Investeringsomvang	Totaal	t/m 2026	2027	2028	2029	2023
Actualisatie IVP 2026-2029	243.061	35.812	83.028	33.408	63.600	27.213
Raadsbesluiten t/m maart 2026	10.027	0	4.220	0	0	5.807
Vervangingsinvesteringen	461	206	155	100	0	0
Ontwikkelingen Kadernota	2.565	260	1.385	920	0	0
Totaal	**256.114**	**36.278**	**88.788**	**34.428**	**63.600**	**33.020**

Bedragen x € 1.000

Bovenstaande tabel bevat de bestaande investeringen uit de actualisatie van het IVP 2026-2029, de raadsbesluiten die daarna tot en met maar 2026 genomen zijn, de vervangingsinvesteringen en de ontwikkelingen van de Kadernota. In de actualisatie van het IVP is extra aandacht geweest voor de verschuiving van het jaar van afronding van de investeringen. Deze verschuiving veroorzaakt het voordelig effect van de kapitaallasten in de Kadernota.

In de 1e Tussentijdse rapportage van 2026 wordt nader ingegaan op de actualisatie van het IVP, de raadsbesluiten tot en met maart en de vervangingsinvesteringen.

Ontwikkelingen Kadernota
In deze Kadernota lichten we, in de betreffende programma's, de investeringen toe die nu voorliggen om mee akkoord te gaan en beschikbaar te stellen.

Programma	Lasten	Baten	2026	2027	2028	2029	2030
Bestuur en ondersteuning	920	0	0	0	920	0	0
Overhead	200	0	200	0	0	0	0
Mobiliteit en bereikbaarheid	1.537	0	1.037	500	0	0	0
Onderwijs	260	0	260	0	0	0	0
Bouwen en wonen	885	0	485	400	0	0	0
Totaal	**3.802**	**0**	**1.982**	**900**	**920**	**0**	**0**

Bedragen x € 1.000

In bovenstaande tabel is een samenvatting gegeven van de opgevoerde investeringen per programma.

Hieronder is een specificatie opgenomen van de investeringsprojecten die voor de komende jaren gepland zijn om te voldoen aan de ontwikkelingen die in deze Kadernota zijn voorzien. Onder de tabel worden deze investeringsprojecten kort toegelicht.

Programma	Lasten	Baten	2026	2027	2028	2029	2030
Bestuur en ondersteuning	**920**	**0**	**0**	**0**	**920**	**0**	**0**
Audiovisuele middelen huisvesting Raad en Griffie	920	0	0	0	920	0	0
Overhead	**200**	**0**	**200**	**0**	**0**	**0**	**0**
Verduurzaming wijkcentra Voorburg	200	0	200	0	0	0	0
Mobiliteit en bereikbaarheid	**1.537**	**0**	**1.037**	**500**	**0**	**0**	**0**
Meerwerk parkeerterrein Venestraat	363	0	363	0	0	0	0
Hofzichtlaan Velostrada	674	0	674	0	0	0	0
Fietspad Kniplaan	500	0	0	500	0	0	0
Onderwijs	**260**	**0**	**260**	**0**	**0**	**0**	**0**
Vervangen gymzaalvloer Lusthof	260	0	260	0	0	0	0
Bouwen en wonen	**885**	**0**	**485**	**400**	**0**	**0**	**0**
Julianabaan - projectkosten	485	0	485	0	0	0	0
Prinsenhof 4 (de Waterlelie) verbeteren	400	0	0	400	0	0	0
Totaal	**3.802**	**0**	**1.982**	**900**	**920**	**0**	**0**

Bedragen x € 1.000

Audiovisuele middelen huisvesting Raad en Griffie (€ 920.000)
Met het inrichten van de nieuwe raad- en commissiezalen, dient de vergaderapparatuur te worden vernieuwd. De hiermee samenhangende kosten voor audiovisuele middelen en ICT zijn in het raadsvoorstel 4415 Huisvesting Raad & griffie (uitwerking 2025) echter nog niet volledig meegenomen.

Verduurzaming wijkcentra Voorburg (€ 200.000)
Via motie 940 is er in 2026 uit de Algemene reserve € 200.000 beschikbaar gesteld voor het versnellen van verduurzamingsmaatregelen aan gemeentelijke wijkcentra. De wijkcentra die verduurzaamd worden liggen in Voorburg en zijn een aanvulling op de verduurzaming van wijkcentra in het versnellingspakket Duurzaamheid.

Meerwerk parkeerterrein Venestraat (€ 363.000)
Bij het project parkeerterrein Venestraat zijn aanzienlijke meerkosten ontstaan. Het meerwerk bestaat in hoofdzaak uit de onverwachte afvoer van flinke hoeveelheden (licht) verontreinigde grond.

Uitgangspunt vooraf was dat de uitkomende gronden konden worden herschikt op het terrein, dit blijkt achteraf niet mogelijk.

Hofzichtlaan Velostrada (€ 674.000)
Voor het project Instroom Nieuwe Tram Haagse Regio (INTHR) moeten in Leidschendam-Voorburg aanpassingen worden gedaan aan de traminfrastructuur op het traject van tramlijn 6C, tussen de haltes Mariahoeve en Essesteijn. De gemeente wil deze werkzaamheden combineren met het fietsvriendelijker maken van het kruispunt Hofzichtlaan–Appelgaarde–Populierendreef, aansluitend op de Velostrada. Door gestegen kosten en een vaste subsidie is aanvullende dekking nodig om deze niet-tram gerelateerde werkzaamheden uit te voeren. De afschrijvingslasten worden gedekt uit de Reserve Mobiliteit.

Fietspad Kniplaan (€ 500.000)
De afgelopen jaren hebben bewoners meerdere keren gemeld dat het fietspad aan de Kniplaan scheef ligt en daardoor onveilig is. Uit onderzoek blijkt dat het fietspad opnieuw moet worden aangelegd om dit probleem op te lossen.

Vervangen gymzaalvloer Lusthof (€ 260.000)
De constructie van de gymzaalvloer van RKBS De Lusthof is op meerdere plaatsen aan het verzakken. Het schooOm dit te kunnen herstellen, moet de sportvloer worden vervangen.

Julianabaan - projectkosten (€ 485.000)
Met de vaststelling van de Gebiedsvisie De Julianabaan (raadsbesluit 4219, december 2025) gaat het project een nieuwe fase in. De projectorganisatie voor 2026 is ingericht om uitvoering te geven aan drie deelopgaven: herinrichting van de openbare ruimten, woningbouw en herontwikkeling vastgoed. Hiervoor is interne inzet en inhuur nodig, worden er onderzoeken uitgevoerd en zijn er kosten voor participatie en communicatie.

Prinsenhof 4 (de Waterlelie) verbeteren (€ 400.000)
Om een veilige en zelfstandige huisvesting van de school binnen het gebouw te waarborgen, is het noodzakelijk het pand bouwkundig en functioneel te compartimenteren. Hiermee wordt de school fysiek afgescheiden van de overige gebruikers van het gebouw en ontstaat een eigen, afgeschermd gedeelte met een gecontroleerd toegangssysteem.
Deze aanpassing is noodzakelijk om de veiligheid van leerlingen, medewerkers en overige gebruikers beter te kunnen waarborgen en om ongewenste toegang tot schoolruimten te voorkomen. Daarnaast draagt de compartimentering bij aan een efficiënter beheer en gebruik van het gebouw, doordat de afhankelijkheid van fysieke aanwezigheid van beheerders wordt verminderd. Hiermee wordt tevens de bedrijfsvoering toekomstbestendiger ingericht.

Kapitaallasten
Bovenstaande nieuwe investeringen hebben impact op het meerjarenperspectief omdat met hieruit voortvloeiende kapitaallasten rekening moet worden gehouden. Deze kapitaallasten zijn in de kadernota onder de betreffende programma’s verwerkt.

Vanuit de Reserve Mobiliteit worden de afschrijvingslasten van sommige investeringskredieten gedekt. In deze gevallen hebben hierdoor enkel de rentelasten effect op het meerjarenperspectief.
Na besluitvorming worden de investeringen opgenomen in het Investeringsplan en de kapitaallasten verwerkt in de Programmabegroting 2027-2030.

Bijlagen

Uitgangspunten kadernota

Onderstaand zijn de uitgangspunten van de kadernota opgesomd.

Loon en prijspeil

Jaarlijks stijgen personele en materiële uitgaven met de loon- en prijsindex. Grotendeels worden gemeenten hiervoor gecompenseerd via een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Om de gemeentelijke organisatie financieel gezond te houden, is het belangrijk om rekening te houden met de prijsontwikkeling bij het opstellen van een nieuwe begroting. De bestendige gedragslijn van de afgelopen jaren is de financiële effecten van de loon- en prijsontwikkelingen mee te nemen in de kadernota. In de kadernota wordt daarom rekening gehouden met het financiële effect van het verschuiven van prijspeil 2026 naar dat van 2027. Om het effect hiervan voor de gemeentelijke budgetten te kunnen bepalen, zijn de gemeentelijke budgetten geïndexeerd. Bij het indexeren is gekeken naar de aard van de budgetten. Daarbij zijn de volgende index-percentages toegepast:

Index	2027
Loonindex extern personeel	5,00%
Loonindex eigen personeel	conform CAO
Subsidie-index	3,30%
Index Gemeenschappelijke regelingen	2,74%
Tariefindex	2,74%
Huurindex	1,90%
Prijsindex	1,90%

Het centraal economisch plan (CEP), dat door het centraal planbureau (CPB) beschikbaar is gesteld, biedt een uitgebreide analyse van de Nederlandse economie en overheidsfinanciën tot en met 2027, met een doorkijk naar 2034. Hierin zijn ook de verwachte indexen opgenomen. De gemeente hanteert voor de bepaling van de indexcijfers een eenduidige systematiek. De indexpercentages voor 2027 zijn gebaseerd op het CEP van 2026. Het ophogen van kredieten naar prijspeil 2027 leidt vaak pas later tot effect in de gemeentelijke exploitatiebegroting omdat de kapitaallasten van de betreffende kredieten dan pas gaan lopen.

Inwoners en woonruimtes

Naast loon- en prijsontwikkelingen wordt de gemeentelijke dienstverlening beïnvloed door de ontwikkeling van het areaal en de demografische ontwikkeling. De beschikbare woningvoorraad bepaalt deze in belangrijke mate. Hoe meer woningen en hoe meer mensen er in de gemeente wonen, hoe meer beroep er gedaan wordt op de gemeentelijke voorzieningen en dienstverlening. In deze kadernota is daarbij uitgegaan van onderstaande kerngegevens. De basis hiervoor vormt de werkelijke woningvoorraad per 1-1-2026 en de geactualiseerde woningprognose op basis van diverse bouwplannen in de gemeente.

Jaar	Aantal woningen per 1-1	Aantal inwoners per 1-1
2026	38.088	78.318
2027	38.337	79.100
2028	39.018	80.500
2029	39.939	82.400
2030	40.614	83.790

Reserves

Reserve	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029	Stand 31-12-2030
Algemene reserve						
Algemene reserve met bufferfunctie	11.418	11.418	11.418	11.418	11.418	11.418
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	61.995	52.651	49.943	48.285	47.763	46.595
Exploitatieresultaat boekjaar	0	-6.404	-6.404	-6.404	-8.310	-9.973
Totaal Algemene reserve	**73.414**	**57.665**	**54.957**	**53.300**	**50.871**	**48.040**
Bestemmingsreserve						
Reserve Dekking afschrijvingslasten	40.140	52.640	53.809	52.606	50.372	48.139
Reserve Herwaardering Activa	2.950	2.600	2.250	1.900	1.550	1.200
Reserve Bereikbaarheid Stompwijk	5.471	0	0	0	0	0
Reserve Verevening Sociale Woningbouw	382	382	382	382	382	382
Reserve Nazorg Rietvink	350	350	350	350	350	350
Reserve Onderwijshuisvesting	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Reserve Duurzaamheid en Energietransitie	39.014	29.298	28.368	27.503	26.753	26.753
Reserve Langer Zelfstandig Wonen	9.401	5.721	4.371	3.071	2.771	2.521
Reserve Mobiliteit	7.220	7.358	3.950	2.879	2.879	2.879
Reserve Sterk voor Noord	8.800	8.150	7.500	6.935	6.370	6.370
Reserve Ondergrondse Hoogspanningskabels	5.055	4.655	4.655	4.655	4.655	4.655
Reserve Herontwikkeling Julianabaan	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Reserve Ondersteuning energielasten	555	380	207	34	34	34
Reserve CID Binckhorst (Velostrada)	2.976	2.957	2.957	2.957	2.957	2.957
Reserve CID Binckhorst (Leefbaarheid)	5.415	5.215	5.215	5.215	5.215	5.215

Reserve Vluchtelingenopvang	5.482	8.333	7.322	6.483	6.333	6.333
Reserve Gebiedsontwikkeling Overgoo – Fleetpark	4.382	4.382	4.382	4.382	4.382	4.382
Reserve Voorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten	500	450	400	350	300	250
Reserve tekorten jeugdzorg	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518
Totaal Bestemmingsreserve	**149.110**	**143.888**	**137.135**	**130.719**	**126.319**	**123.437**
Totaal	**222.524**	**201.552**	**192.092**	**184.019**	**177.191**	**171.478**